

**KOHTUTE HALDAMISE NÕUKOJA
VIIEKÜMNE TEISE ISTUNGI
PROTOKOLL**

Tallinnas

18.06.2010

Kohalviibijad

KHNi liikmed:

Märt Rask, Riigikohtu esimees, kohtute haldamise nõukoja esimees
Meelis Eerik, Harju Maakohtu kohtunik Ringkonnakohtu kohtunik
Andra Pärsimägi, Tartu Ringkonnakohtu kohtunik
Urmes Reinola, Tallinna Ringkonnakohtu kohtunik (asendusliige)
Norman Aas, riigi peaprokurör
Ivo Pilving, Tartu Ringkonnakohtu kohtunik
Tambet Tampuu, riigikohtunik
Tiina Pappel, Tallinna Halduskohtu kohtunik
Kersti Kerstna-Vaks, Tartu Maakohtu kohtunik (asendusliige)
Ken-Marti Vaher, Riigikogu õiguskomisjoni esimees
Indrek Teder, õiguskantsler

Teised osalejad:

Nele Parrest, õiguskantsleri asetäitja-nõunik
Donald Kiidjärv, Tartu Maakohtu esimees
Rein Lang, justiitsminister
Pavel Gontšarov, Viru Maakohtu esimees
Rubo Kikerpill, Pärnu Maakohtu esimees
Villem Lapimaa, Tallinna Halduskohtu esimees
Mari-Liis Lipstok, Riigikohtu esimehe abi
Helve Särgava, Harju Maakohtu esimees
Peeter Jerofejev, riigikohtunik
Villu Kõve, riigikohtunik
Marko Aavik, Justiitsministeeriumi asekancler
Elen Kraavik, justiitshalduspoliitika osakonna sekretär-asjaajaja

Juhatas:

Märt Rask, Riigikohtu esimees, kohtute haldamise nõukoja esimees

Protokollis:

Elen Kraavik justiitshalduspoliitika osakonna sekretär-asjaajaja

Algus: 12:00

Lõpp: 15:23

Istungi päevakorras on:

1. Eelmise istungi protokoll kinnitamine – 14.05.2010 korriline istung.
2. Kohtute infosüsteemi lähteülesande tutvustus ja heakskiidu andmine – Timo Ligi – KS § 41 lg 3 p 4 alusel.
Otsuse projekt: KHN kiidab heaks kohtute infosüsteemi lähteülesande.
3. Võlgade ümberkujundamise ja võlakaitse seaduse kohta KHNi seisukoha kujundamine - Justiitsministeerium – KS § 41 lg 3 p 4 alusel.
4. Ülevaade kohtunike konkursside pikkusest – Riigikohus – KS § 41 lg 3 p 4 alusel.
5. Tallinna Halduskohtus alaliselt teenistuses olevate kohtunike arvu määramine – Villem Lapimaa - KS § 41 lg 1 p 4 alusel.
Otsuse projekt: KHN annab nõusoleku muuta Tallinna Halduskohtu kohtunike arvu selliselt, et Tallinna kohtumajas oleks ametis senise 15 kohtuniku asemel 16 ning Pärnu kohtumajas senise 3 asemel 2 kohtunikku.

Rask: Päevakord vastu võetud.

Poolt: 9

Vastu: 0

Rask: Kolmanda päevakorrapunkti juurde on kutsutud ettekannet tegema eelnõu väljatöötanud töögrupi liige Villu Kõve. Neljanda päevakorrapunkti juurde kohtunikueksamikomisjoni esimees Peeter Jerofejev.

1. Eelmise istungi protokoll kinnitamine – korriline istung 14.05.2010.

Rask: Kas on ettepanekuid protokollit täiendamiseks?

Otsus: Kinnitatud.

Poolt: 9

Vastu: 0

2. Kohtute infosüsteemi lähteülesande tutvustus ja heakskiidu andmine – Timo Ligi – KS § 41 lg 3 p 4 alusel.

Otsuse projekt: KHN kiidab heaks kohtute infosüsteemi lähteülesande.

Ligi: Ettekanne.

Rask: Miks ei kirjutata sellesse dokumenti sisse, miks seda üldse tarvis on? Eelmisel korral rääkisime, et tuleb analüüsida olemasoleva süsteemi puudusi ja väga selgelt välja öelda, miks sellele platvormile enam uut süsteemi rajada ei saa. Olemasoleva süsteemi kriitika kas puudub üldse või on väga nõrk. Kui me seda kritiseerida ei suuda, siis ei ole ka mingit selgust tuleviku suhtes. Süsteemi rakendamisele läheb tohutu energia, kui kohtunikkond ja kohtu töötajad ei usalda selle välja töötamist. Praegu kõigile selgeks tehes, miks praegune süsteem ei kõiba, leevendame rakendamisraskusi tulevikus.

Ligi: Tegemist on tehnilise probleemiga. Praeguse süsteemi täiendamine läheks väga kulukaks, sisuliselt tuleks süsteem uuesti ümber kirjutada. See olukord on tulnud sellest, et vana KIS-i hakati arendama enne e-toimikut. Neid ühendades loodi infotehnoloogiliselt väga keerulisi seoseid ja andmete omavahelisi vahetamise teid, mis on tinginudki selle, et uute arenduste loomine ei ole võimalik või on väga kallis. Seetõttu otsustatigi, et odavam ja ka lihtsam on alustada nullist. Mis puudutab küsimuse teist poolt, ehk kohtunikonna usaldust, siis pannes kokku seda meeskonda, kes hakkas nõudeid välja töötama, oli mul kartus kohata vastuseisu. Seda aga ei juhtunud, kohtunikkond ja kohtute töötajad olid väga koostöövalmid muutmaks seda süsteemi paremaks, millest nähtuski tugev vajadus uue süsteemi järele.

Rask: Kas selle vajaduse sisse kirjutamine olukorda enam ei paranda?

Ligi: Selle mõtte, mis ma siin praegu välja ütlesin, saab lähteülesandes kirja panna.

Rask: See oleks mõistlik. Teiseks, ei nähta ette menetluskirjelduste infosüsteemi ja menetlusvälise asjaajamise dokumendihalduse omavahelist liidestamist. Kohtusüsteem peaks saama infotehnoloogilise keskkonna, kus need asjad on omavahel liidestatud ja võimaldaks ühes süsteemis töötamist.

Ligi: Selle, et siin dokumendis ja ka tulevases infosüsteemis sellist ühtset osa ei ole, on põhjustanud otsus hankida Justiitsministeeriumile ja kogu valitsemisalale ühtne dokumendihaldussüsteem.

Rask: Kas see menetlusväliste dokumentide haldamissüsteem on laiendatav Riigikohtule?

Aavik: Jah.

Rask: Kui tihti KHN hakkab saama jooksvaid aruandeid? Minu ettepanek on panustada selle projekti õnnestumisesse ja jälgida selle kulgu algusest lõpuni, et praktilist rakendust kergendada.

Ligi: Minu jaoks ei ole probleem käia kohal igal KHN-l.

Rask: Kas selle projekti ellurakendamisel võib tekkida selliseid momente, kus oleks vaja midagi ümber otsustada, muuta, saada toetus vms?

Ligi: KHN ei saa olla see organ, kes hakkab detailseid nõudeid kooskõlastama. Mõistlik on käia suhteliselt tihedalt, et kui mingi probleem tekib, oleks see kohe teada.

Särgava: Kui süsteem saab valmis, kas on mingisugune aeg, millal seda katsetatakse?

Ligi: Jah, see on projekti sisse kirjutatud.

Pärsimägi: Millal selle rakendamine algab?

Ligi: Süsteem peaks olema valmis 2011. a lõpuks, selle rakendamine algab 2012. a 1. jaanuaril. Kui protsess peaks hakkama venima, on võimalik paluda Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumist pikendust.

Pärsimägi: Kui kaua sekretär seda realselt piloteerida saab?

Ligi: 31.12.2011 peaks olema valmis, see hõlmab ka piloteerimist selleks valitud kohtudes.

Pappel: Millal teised õpivad seda süsteemi?

Ligi: Selleks on ette nähtud koolitused.

Rask: Kui riigihange on läbi, oleks mõistlik paika panna detailsem ajakava väiksemate etappide kaupa.

Jerofjev: Kas enne selle töö alustamist tehti analüüs, miks KIS1 ebaõnnestus? Kui KIS1 rakendus, võitles Tartu Ringkonnakohus välja endale erioiguse oma süsteemi edasiseks kasutamiseks ja see pidi suletama siis, kui KIS1 toimib perfektselt. Viimastel andmetel töötab neil endiselt vana süsteem.

Rask: Minu esimene küsimus Timole oli sama ja Timo sellele ka vastas. Jah, analüüs on tegemata, põhimõtteliselt võib selle vastuse, mis Timo meile siin andis, lähteülesandesse sisse kirjutada. Selle arendusprojekti eesmärk on luua kogu kohtusüsteemile ühtne ja parim süsteem.

Aavik: Küsimused piloteerimise ja koolitamise kohta saavad vastuse, kui riigihange on läbi. Hanke võitjaga räägitakse läbi arendusetapid ja siis saab kuulutada välja konkreetsed ajad, millal on võimalik piloteerima hakata. Eesmärgiks on seatud, et poolikut ja katsetamata süsteemi kuskil rakendada ei hakata. On veel ka võimalus rakendada süsteemi alguses osaliselt, mitte terves kohtusüsteemis, ja kui kõik on veendunud, et süsteem toimib, rakendame kogu kohtusüsteemis. Justiitsministeerium on kogu aeg analüüsinud arendusprojektide kulgu. Meie IT projektide juhtimise ja läbiviimise korraldus on viimase 5-10 aasta jooksul märkimisväärselt arenenud. Alates 2008. aastast on meil uus infotehnoloogia valdkonna juhtimise kord, mis hõlmab kõige paremaid kogemused, mis me oleme saavutanud ja mujalt õppinud. Riigikontrolli viimane audit tõi Justiitsministeeriumi esile, et meil on kõik protseduurid selgelt reguleeritud, meie infosüsteemide juhtimine vastab üldtunnustatud nõuetele. Uued arendused, mis on selle uue korralduse ajal käima läinud, õnnestuvad nii sisuliselt kui tähtajaliselt. Muidugi on igal arendusel omad riskid ja loomulikult ei saa 100% garanteerida lõplikku õnnestumist ja kvaliteeti. Tänapäevaks aga oleme minimaliseerinud mineviku arendamise probleemid.

Rask: Kohtunikud soovib aegsasti teada saada, millal hakatakse uut infosüsteemi piloteerima.

Otsus: KHN kiidab heaks kohtute infosüsteemi lähteülesande.

Poolt: 9

Vastu: 0

3. Võlgade ümberkujundamise ja võlakaitse seaduse kohta KHNi seisukoha kujundamine - Justiitsministeerium – KS § 41 lg 3 p 4 alusel.

Rask: Ettekandeks on ajaliselt pakutud Villule 60 minutit. Ettepanek on seda aega lühendada 20 minutile, millele järgneb arutelu.

Kõve: Ettekanne.

Teder: Kas eelnõu koostajad on mõelnud, et ümberkujundamise puhul, kui ei ole pandiga tagatud nõue, siis selleks ei ole vaja võlanõustaja nõusolekut. Kas ei tõusetu see küsimus, et riik peab kompenseerima?

Kõve: See murrang saavutati 2004. aastal, kui pankrotiseaduses sätestati võimalus 5 aasta järel vabaneda kõikidest võlgadest. Vaadates muu maailma arengut, on näha üldine liikumine anglo-ameerika pankrotiõiguse suunas, kus öeldakse, et inimesele tuleb tagada *fresh start*, et see on tähtsam, kui võlausaldajate õigused.

Pärsimägi: Võrdlesin andmeid, eelnõu esitaja andmetel on sihtgrupp 160 000 kodulaenu võtjat. Valitsuse number oli kas 6940 või 6490, mõlemad variandid on siin esindatud. Villu ütles täna 360. Kodulaenu võtjad on pandiga tagatud, nemad saavad siia menetlusse sattuda, kui kodu on realiseeritud. Teine näide, pangalaen, mis on tagatisega, jääb välja, aga kui naaber laenu annab, siis see kujundatakse ümber.

Esialguses tekstis oli, et isik peab ise aktiivne olema, aga viimases on, et ei pea, et ta võib lihtsalt avaldusega kohtusse pöörduda? Mina isiklikult kahtlen enda võimes selekteerida neid avaldusi, teades, kuidas on võimalik bilanssi ja palka „joonistada“. Mulle tundub, et selle seadusega on samamoodi, kui TsÜS § 86 lg 2-ga, mis võeti suure heakskiiduga vastu. Juristid näevad vaeva ja kindlasti on seda seadust vaja, aga, kas see tulemus seda ka väärt on?

Rask: Meil on siin kohal ka KHN-i liige, parlamendi õiguskomisjoni esimees Ken-Marti Vaher. Anname ka talle võimaluse sõna võtta, ettekannet täiendada ja küsimustele vastata.

Pärsimägi: Kas kaaluti kohtueelset menetlust ja kas seaduse tekstis ei saaks täpsemalt paika panna võlgniku kohustused aktiivsuse üles näitamisel?

Vaher: Kindlasti peab võlgnik aktiivsust üles näitama. Aga kommenteeriks neid sihtgrupe: 160 000 on neid leibkondi, kes on võtnud kodulaenu. See seadus kaitseb neid kõiki teatud tingimustega. Sisuline kaitse võiks muutuda kodulaenu võtjate suhtes paremaks, kui ta täna on. Villu rääkis siin teatud muudatustest, et need on tööühmas läbirääkimiste käigus tulnud eelnõusse selleks, et me prooviksime leida mõistlikku kompromissi ja minimaliseerida erinevaid hirme. Kindlasti neid, mis tulenevad rakendamise perioodist. Muudatusettepanekuid on esitatud erinevate huvigruppide poolt.

Me töötame need kõik läbi sellise põhjalikkusega, et saaksime veelgi täpsemalt argumenteerida neid erinevaid valikuid. Riigikogu kantselei on teinud erinevaid mõjude analüüsi, eelkõige, mis puudutab finantsilist poolt, palju see tooks rahaliselt koormust kaasa, sealt tuleb number 360. 360 – 500 kaasust on aastaseks koormuseks analüüsi põhjal, see on tulenenud teiste riikide praktikast. 7000 on number, mida on meile väitnud Pangaliit, kes ütleb, et umbes selline arv kodulaenuvõtjaid on täna jäänud viivitusse. Viimane aspekt, mida ma soovin rõhutada, on hooajalisuse küsimus. Majandusolukorra paranedes hakkab kindlasti vähenema nende inimeste arv, kes vajavad võlgade ümberkujundamist. 2007. aastal Rootsi tegi väga põhjaliku võlgade ümberkujundamise reformi, samuti ka Holland. Need

riigid on liikunud veelgi suurema kohtu usaldamise teed. Nad on andnud kohtunikule võimaluse otsustada võla ümberkujundamise vajaduse üle.

Särgava: Kas seadusetegijatel ja komisjonis ei tulnud seda mõtet, et esimene menetlus viia läbi kohtuväliselt? Avalduse esitajaid saab kindlasti olema palju. Kui kõik puudused on kõrvaldatud, kas siis 7 päeva jooksul tuleb otsustada menetlusse võtmise osas? Kui kohtunike koormus tänu nendele asjadele peaks hüppeliselt tõusma, kas on siis arvestatud, et kohtunikukohti ja konsultante on juurde vaja? Tuleb arvestada ka sellega, et 1. juulist hakkavad kehtima perekonnaseaduse muudatused (eeskoste järelevalve), mis omakorda suurendavad kohtute koormust.

Kiidjärv: Järjekordselt on seadusesse kirjutatud kohtunikuabi kasutamise võimalus aga nagu kogemus näitab, need sätted tööle ei hakka. Näiteks pankrotiseadus ja perekonnaseaduse muudatus, me ei ole suutnud rakendada kohtunikuabisid, eelkõige ressursi puudumise tõttu.

Rask: Täpsemalt, kui palju on planeeritud kohtute töökoormusest tulenevalt ressursi juurde?

Vaher: See sõltub eelnõu sisust, millisena see vastu võetakse. On tehtud analüüs, mis puudutas ümberkujundamiste arvu aastas, kus on arvestatud maksimaalselt paari kohtuniku kohaga ja loomulikult on selge, et rakendamisel on vaja ressursi.

Kõve: KHN peakski hindama, kas on ressursi juurde vaja. Mis aga puudutab töövaidluskomisjoni, siis pole mõtet luua paralleelset struktuuri, see nõuab ju riigilt samamoodi raha. Ma ei ole kuulnud, et üheski teises riigis mingi haldusasutus maksejõuetuse asju lahendaks.

Vaher: Ei tohiks alahinnata kohtueelse menetluse osa ehk võlgniku ja võlausaldaja püüet saavutada kokkulepet kohtueelselt. Selliseid näiteid on tuua ka teistest riikidest, kus on selline menetlus. Veel võlanõustajate kohta, on positiivne, et KOV on hakanud välja arendama sellist teenust, aga loomulikult on see alles lapsekingades. Sotsiaalhoolekande seaduse muudatus on samuti ettevalmistamisel, mis tahab defineerida võlanõustamist sotsiaalteenusena.

Rask: Kordan veel eelmist küsimust, kas justiitsminister on näinud ette täiendavate töökohtade loomist seoses selle eelnõuga?

Lang: Kuna ei ole tegemist Justiitsministeeriumi eelnõuga, siis me ei ole ressursse selle vastu võtmiseks planeerinud. Riigieelarve strateegias, mis on kinnitatud mai kuus valitsuse poolt, ei ole ette nähtud selle seaduse jaoks mitte mingisuguseid täiendavaid kulusi. Me oleme teinud arvestusi selle eelnõu dokumentide pinnalt, mis see võiks kohtusüsteemile tähendada. Meie hinnangul oleks see vähemalt 14 miljonit krooni. Rahandusministeerium on oma seisukoha öelnud, et 2011. aasta eelarvesse nemad seda raha ei planeeri. KHN-i arvamust soovin ma § 24 kohta, mis räägib ümberkujundamiskava kinnitamisest, selle lg 1 ütleb, et kohus lihtsalt kinnitab võlgniku esitatud ümberkorraldamiskava, kui ükski võlausaldaja või võlgnik sellele tähtaegselt vastu ei vaidle. Probleem on see, et tavaliselt võlausaldajaid on palju ja võib juhtuda nii, et väga väike pahatahtlikult käituv vähemus võib suure enamuse huve rikkuda. Selles osas on jäetud lõikes 2 väga selge õigus kohtule, sellest vähemusest mööda vaadata. Nende punktidega on kõik korras. Nüüd aga selle paragrahvi lg 3 ja lg 4 nullivad ära lõiked 1 ja 2, öeldes, et kohtul on täielik voli seda ümberkujundamiskava üldse mitte arvestada ja kanda maha oma äranägemisel osa võlgu ja osasid mitte. See on omandiõiguse § 32 väga tugev riive. Võrreldes pankrotiseadusega, siis see 5 aastat, mis vabastab võlgniku võlgadest pärast seda, kui pankrotmenetlus on sisuliselt lõppenud, tähendab seda, et 5 aasta pärast konstateeritakse fakti, et omandit ei ole. Siin ju aga keegi ei konstateeri, et omandit ei ole, vaid omandit vähendatakse. Tõstatubki küsimus, et kuidas see käib kokku põhiseadusliku printsiibiga, kas siis, kui kohtunik teeb omapäi selle otsuse ilma võlausaldaja ja võlgniku nõusolekuta, kas siis see osa, mida sealt vähendatakse, läheb riigi kanda? Kuidas see õigusteoreetiliselt välja näeks? Mida KHN-i liikmed arvavad sellisest omandiõiguse riive lahendamisest kohtunike poolt ja teiselt poolt, mida see kohtuniku töös tähendab, sest iga õigus tähendab ju ka kohustust? Kohtunikul tekib õigus otsustada omandi ja selle olemasolu üle ning võõrandada seda kelleltki oma äranägemise järgi. Sellise Ameerika ja Briti kohtuniku staatuse toomine Eesti kohtusüsteemi, a) kas me saame sellega hakkama ja b) mida see kohtunikule tähendab?

Kõve: § 24 on olnud läbivalt vaidluse teema, sellele on esitatud kõige rohkem parandusettepanekuid.

Lang: Valitsus on kogu aeg tervikuna olnud lõigete 3 ja 4 vastu.

Rask: Küsimus, mille Indrek tõstatas ja minister laiendatult käsitles, vajab selgeks vaidlemist. PS § 32 riivet ei eita siin keegi, aga täna me ilmselt ei pea KHN selles osas seisukohta kujundama. Püüame oma tähelepanu koondada sellele, mis hakkab kohtutega toimuma.

Pilving: Kohtulahendiga riivatakse omandiõigust iga päev. Kas on arutatud võimalust välistada siit kõik avalik-õiguslikud nõuded, ennekõike maksunõuded? Kas seda teemat on puudutatud?

Lang: Riigikohtu praktikas on jäädud seisukohale, et jääb selline regulatsioon nagu praegu on saneerimisseaduses, kus avalik-õiguslikke nõudeid ehk maksunõudeid ei ole võimalik ümber kujundada, sest see ei ole põhiseaduspärane.

Kõve: See on olnud väga tulise diskussiooni objektiks.

Pappel: Küsimus puudutab § 29, võla eest solidaarselt vastutavad isikud. Võlgniku nõude ümberkujundamisel jääb käendaja kohustus alles ja tal ei teki võlgniku suhtes tagasinõude õigust. Kuidas solidaarvõlgnik kaasatakse sellesse menetlusse? Teine küsimus puudutab isikuid, kes võivad taotleda võlgade ümberkujundamist. Nende elukoht peab olema 1 aasta jooksul Eestis. Kas see ei tundu liiga liberaalne ja kas see puudutab ka neid isikuid, kes elavad Eestis ebaseaduslikult?

Kõve: See võib tunduda ebaõiglane, aga solidaarvõlg on tagatis ja käendaja jääbki üksinda vastutama. Üks aasta on vajalik selleks, et Eesti ei muutuks liiga atraktiivseks. Tsiviillasjades me ei ole eristanud legaalsust ja illegaalsust, kaasaegne arusaam on, et kõik peaksid selle võimaluse saama.

Pappel: Ma ei näe selles eelnõus kohtu kohustust küsida solidaarvõlgniku arvamust.

Kõve: Seda seal sees ei ole, seda ei ole ka saneerimisseaduses.

Aavik: Kas mõjude analüüsi aluseks on võetud Skandinaavia mudel? Kas on analüüsitud ka Skandinaavia riikide võlgade struktuuri ja võrreldud Eestiga?

Vaher: Skandinaavia riigid on kodulaenude suhtes Euroopa riikide esirinnas. Eluasemelaen, pandiga tagatis, § 24. Tekitada motivatsioon pandipidajal tulla vastu võlgnikule, vältimaks sundmüüke. Eestis on kolmandik leibkondadest võtnud juba kodulaenu, kasv on olnud äärmiselt kiire. Tõenäoliselt on suund lähiaastatel Skandinaavia suunas ja selles osas võib lugeda neid andmeid võrreldavaks. Olemegi võrrelnud riike, mis liiguvad maksejõuetusõiguses kõige kaasaegsemalt edasi.

Aavik: Kui palju on kohtusüsteemile planeeritud lisaraha selle jaoks?

Vaher: Analüüs, mis on tehtud Riigikantselei poolt, näitab, et see summa võiks olla aastas 4-6 miljoni krooni ringis.

Pärsimägi: Kas see 6 miljonit on olemas?

Vaher: Riigieelarve menetlemine algab sügisel, täna veel ei ole ministritele Rahandusministeeriumi poolt kavasad välja saadetud.

Rask: Kohtuniku ametisse nimetamine võtab aega 10 kuud. See tähendab, et kui seadus jõustub näiteks 2011, siis enne 2012 aastat ühtegi kohtunikku juures ei ole.

Kerstna-Vaks: 1990-ndatel oli meil kohtukauge menetlus. Nüüd oleme jõudnud teise äärmusesse, tahame teha tohutult kohtukeskset menetlust. Äärmused aga ei ole kunagi head. Selle pinnalt ka küsimused. Kas kohus ja kohtunike koolitus peaks edaspidi keskendumas sellele, kuidas avaldusi menetlusse mitte võtta?

Lang lahkub 13:30

Kõve: Inimestele tuleks selgitada, kellel on mõtet kohtusse pöörduda. See ei sõltu enam seaduse tekstist, vaid sellest, milline on kuvand sellest menetlusest.

Kerstna-Vaks: Miks meil ollakse arvamusel, et enamus võlgnikke nõustamist ei vaja. Millest tuleneb teie arvamus, et võlanõustamine on suhteliselt mittevajalik?

Kõve: Olen väitnud, et võlanõustamine on vajalik sõltumata sellest, kas see eelnõu tuleb või mitte. Küsimus on, kes seda teeb.

Kerstna-Vaks: Avalikul Juristide Liidu koosolekul, ütles minister, et Eestis pole ühtegi adekvaatset kohtunikuabi maksejõuetus küsimustes ja enamus kohtunikke ei tea maksejõuetusest mitte midagi. Rääkides kohtunike arusaamadest, siis enamus kolleege on seisukohal, et kohtunikuabisid ei saa usaldada iseseisva pädevusega toimetama. Justiitsministeeriumi maksejõuetuse ekspertkomisjon on samuti seisukohal, et menetluse algatamine, mis ongi äärmiselt oluline filter, peab olema kohtuniku pädevuses. Selleks me vajame lisajõudu konsultantide näol. Seega, kui meil ei ole reaalset kohtunikuabi toetavana tööl, siis mis on § 6 mõte?

Rask: Ette ei ole valmistatud otsuse projekti. KHN viib läbi motiveeritud hääletuse ja selle põhjal hindame praegust olukorda, kas me toetame selle eelnõu menetlemist esitatud kujul või mitte.

Vaher: Kas on olemas taoline pretsedent varasemast ajast?

Pilving: Näiteks kohtute seadus.

Rask: Jah, nii on alati olnud, et „esitatud kujul“. Täna otsustuse aluseks võtame selle baasi, mis hetkel on ja kui midagi muutub, otsustatakse uuesti. Ettepanek on, et igaüks ütleb, kas esitatud kujul toetab seda eelnõud või mitte ja motiivid.

Pappel: Ei toeta seda eelnõud sellisel kujul. Ei ole piisavalt analüüsitud selle eelnõu mõju kohtunike koormusele, ebaselgeks jääb rahaliste vahendite, kohtunike kohtade ja abitööjõu leidmise võimalused.

Tampuu: Jään erapooletuks, ei ole KHNi pädevuses. Ettepanek oleks, et vastu võtmise korral kohtunikele abijõudu juurde lisada.

Pärsimägi: Erapooletu.

Eerik: Minu arvates läheb see küsimus laiemaks, kui on KHNi pädevus. Kuna pädevus puudub, on ka minu otsus erapooletu.

Teder: Minu jaoks on probleem see, et Eesti õigussüsteemi tuuakse sisse uus asi. Sisuliselt riik menetlusosaleja kaudu annulleerib võlausaldaja võla. Siin tekib küsimus, kas see riive omandiõigusele ja lepinguvabadusele on kooskõlas põhiseadusega. Järjekordselt on antud kohtunikuabile otsustuspädevus, mille suhtes olen kriitiliselt meelestatud. Sellisel kujul ei toeta.

Pilving: Olen seisukohal, et KHNi liikmena võin avaldada arvamust ja see on põhjendus, miks ma ei jää erapooletuks. Toetan töö jätkamist selle eelnõuga. Sellisel kujul ei ole mõistlik vastu võtta, mida ilmselt ka ei kavatseta. Üks moment on, et mingi muu menetlus võib selle tõttu takerduda, sest selle eelnõuga kehtestatakse suhteliselt lühike menetlustähtaeg.

Vaher: Õiguskomisjon on selle eelnõu algatanud. Üks põhjus selleks on, et juriidilistel isikutel on täna võimalus oma võlgu ümber kujundada ja nüüd on praktiline aeg selleks, et ka füüsilistel isikutel see võimalus tekiks. On selge, et see eelnõu vajab ressursse ja ma ei näe, et see oleks ületamatu probleem. *Ettepanek kirjutada rakendussätetesse ressursi olemasolu on tehtud. See ei ole väga kitsa inimeste ringi seadus.*

Aas: Üritades kõrvalala spetsialistina hinnangut anda, siis mõistan, et selline lünk vajaks täitmist. Seisukoht on, et diskussioon peab jätkuma. Peab olema tagatud piisavate ressurssidega. Toetan selle eelnõu menetlemise jätkamist Riigikogus.

Rask: Eelnõu § 24, suhteliselt suur otsustusmaht kohtunike jaoks on tõsine probleem. Kas on muutunud seaduseelnõude vormitehniline ülesehitus? Oluliselt selgema regulatsiooni annaks, kui eelnõu paar korda läbi kirjutada. Ei vaidle vastu, et seda ei oleks tarvis, küll aga tugineda valitsuse seisukohale, kus nähti probleemi oluliselt laiemalt ehk see on maksejõuetusõiguse üks osa. Selle eelnõu menetlemise puhul on avalikkusele edastatud eksitav info. Selles seaduses ei võeta võlgnikke erilise kaitse alla, küll aga püütakse seda niimoodi selgitada. Vajab selgitamist avalikkusele, kohtud ega KHN ei saa selles osas kaasa aidata. Mina selle eelnõu menetlemist esitatud kujul ei toeta. Eelkõige põhiseadusega kooskõlas kaheldavuse ja tõhusa menetluse puudumise tõttu. Teiseks ressursi küsimuse tõttu, sellele peaks KHN kõige rohkem tähelepanu pöörama eelnõu menetlemise käigus.

Pooft: 3

Vastu: 3, sh nõukoja esimees

Erapooletu: 3

Otsus: KHN ei toeta võlgade ümberkujundamise ja võlakaitse seaduse eelnõud esitatud kujul.

Vaher: Kas põhiseadusele mittevastavus on praegu teie seisukoht või on teil kahtlus mittevastavuse osas, mis vajab analüüsi?

Teder: Ma ei väida praegu kategooriliselt, et see ei ole vastavuses põhiseadusega. Ma tõstatasin küsimuse, et seda peaks väga põhjalikult analüüsima.

Rask: Põhiseaduse kooskõla hindab ainult põhiseaduskohus. Kõik on põhiseaduspärane nii kaua, kui põhiseaduskohus ei ole seda põhiseaduse vastaseks tunnistanud. Praeguses situatsioonis § 24 lg 3 ja 4 võivad tõstatada küsimuse, kas seal antud kohtuniku otsustusvabadus on tagatud piisavate menetluslike garantiidega kõigi menetluses osalevate osapoolte jaoks.

Vaher: Oli väga sümpaatne diskussioon ja saime siit mitmeid asjakohaseid märkuseid lisaks muudatusettepanekutele, mis on juba esitatud. Proovime leida tasakaalukaid kompromisse, sest seisukoht, mida kuulsin ka täna siin laua taga, on, et selline seaduslünk tuleb täita.

Rask: KHN lähtus oma otsustes tänasest tekstist ja konkreetsetest tööülesannetest kohtunikukonnale, mis võivad lisanduda. Kui meil jääb tänasest arutelust positiivne mulje, siis on see teetähis tulevikuks, et ka järgmisi eelnõusid sel kujul arutada.

Vaheaeg 14:25 – 14:35

Ken-Marti Vaher lahkub 14:25

4. Ülevaade kohtunike konkursside pikkusest – Riigikohus – KS § 41 lg 3 p 4 alusel.

Jerofejev: Ettekanne. Masinavärk läheb käima konkursi välja kuulutamise. Seaduses ei ole öeldud, et eksamit ei tohiks käivitada ka väljaspool konkursi. Siin peitub tohutu reserv. Idee on korraldada kohtuniku eksamit näiteks kaks korda aastas kindlatel, välja kuulutatud aegadel. See lühendaks oluliselt menetlusaega.

Rask: Täna seisuga on 16 kohta täitmata, see on kriitilise piiri peal. Tuleb teha kõik meist olenev, et need kohad saaksid täidetud.

Pilving: Küsimus eksamitööde kvaliteedist, kui palju kukub läbi? Kunagi tegin ettepaneku käivitada julgeolekukontroll kandideerimisavalduse esitamisega, mitte oodata sellega kohtunikeksami tulemuse teada saamiseni. Kas te seda ei karda, et kui tehakse eksamit kaks korda aastas, siis tuleb

sinna meeletu hulk kandidaate?

Jerofejev: Läbikukkujaid praktiliselt ei ole. Ilmselt on õigem siiski julgeolekukontrolli teostada pärast eksamit. Raske öelda, eksamile kandideerijad peavad ennekõike vastama kriteeriumitele.

Rask: Varasematest perioodidest on üksikuid läbikukkujaid ikka olnud. See praktika, et julgeoleku kontroll järgneb eksamile, on siiski õige. Eksamitulemused on vundamendiks, millele kõik asjad tuleb rajada. Üldkogu ei saa otsustada isiku sobivuse üle, kui tal on eksam sooritamata. Probleem on selles, et kohtute eelarvet on planeeritud miinus 10 kohtuniku kohaga. Konkursside välja kuulutamine sõltub suuresti ressursist.

Eerik: See idee, korraldada eksam kaks korda aastas, tasub kindlasti kaalumist.

Gontšarov: Väga sümpaatne plaan. Konkursile saavad siis kandideerida ainult need, kes on eksami sooritanud. Minul on küsimus ühe kindla konkursi kohta. Esimest korda ei tehtud pingerida, esitatigi ainult üks kandidaat. Minu küsimus olekski, et üks nendest kandidaatidest on ju varem sobinud?

Rask: Jutt käib viimasest konkursist. Eksamikomisjon tegi teatud mõttes pretsedendi, praakides välja kolm kandidaati, isikuomaduste mittesobivuse tõttu kohtuniku ametikohale. Ühe konkreetse kandidaadi osas, kes oli varem osutunud sobilikuks, nüüd eksamikomisjon tõesti otsustas, et ta ei sobi. Riigikohtu üldkogus seda ka arutati. Võimalik on eksamikomisjoni otsustust vaidlustada. Ühtegi vaidlust selle kohta ei ole tulnud ja sellest tulenevalt oli võimalus konkurss lõpuni viia.

Gontšarov: Kas nad teinekord enam kandideerida ei saa?

Rask: Riigikohtu üldkogu on asunud seisukohale, et iga kandidaadiga peab eksamikomisjon läbi viima vestluse. Seega kandidaat, kes ei osutunud sobilikuks, võib kandideerida järgmisele konkursile ning teda hinnatakse samade kriteeriumite alusel, selgitamaks, kas tema isikuomadused on muutunud.

Rask: Arutasime Peeter Jerofejeviga ka lävendi küsimust, meil ei ole enam kohtuniku kandidaate. Minu seisukoht on, et ennem olgu kohad täitmata, kui täidetakse kehvade kandidaatidega. Lävendit alla lasta ei saa. Me peame sellest olukorrast välja tulema teistsuguste vahenditega, valmistades ette vääriskandidaate.

Jerofejev: Nendest, kes praegu, poolelioleval konkursil kandideerivad, on 3 vandeadvokaati ja 2 prokuröri.

Rask: Kas ministeerium on selle päevakorrapunkti arutamise tulemusega rahul, kas ülevaade on olemas?

Aavik: Jah, aitäh.

Rask: Kas Justiitsministeeriumis järgmisel aasta eelarve tegemisel planeeritakse ressursi kohtutele 242 või 226 kohale?

Aavik: Eelarve koostamise käigus esitame Rahandusministeeriumile taotluse kõikide kohtade peale. Lisame veel, et proportsionaalselt kohtunike palgatõusuga korrigeeritaks ka kohtuametnike palku.

Rask: Võtame informatsiooni ja ettekande teadmiseks.

5. Tallinna Halduskohtus alaliselt teenistuses olevate kohtunike arvu määramine – Villem Lapimaa - KS § 41 lg 1 p 4 alusel.

Otsuse projekt: KHN annab nõusoleku muuta Tallinna Halduskohtu kohtunike arvu selliselt, et Tallinna kohtumajas oleks ametis senise 15 kohtuniku asemel 16 ning Pärnu kohtumajas senise 3 asemel 2 kohtunikku.

Lapimaa: Ettekanne.

Rask: Kui Monika Laatsit ametisse nimetatakse, siis 1. augustist on tema töökohaks Tallinna kohtumaja.

Otsus: KHN annab nõusoleku muuta Tallinna Halduskohtu kohtunike arvu selliselt, et Tallinna kohtumajas oleks ametis senise 15 kohtuniku asemel 16 ning Pärnu kohtumajas senise 3 asemel 2 kohtunikku.

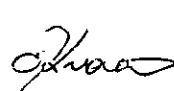
Poolt: 8

Vastu: 0

Lõpp 15:23

Järgmine istung Voore külalistemajas Jõgevamaal 16.-17. september.

Märt Rask
Juhataja

Elen Kraavik
Protokollija